

Μαριάννα Ενρίκες

«Το Κακό έχει πολλούς τρόπους να εμφανίζεται»

Η συγγραφέας που έχει ατύπως ανακηρυχθεί «καλή ηρωίδα» στην Αργεντινή, μιλάει στο «Βιβλιοδρόμιο» για το μυθιστόρημα με το οποίο ξηπνά τα φαντάσματα των εξαφανισμένων της δικτατορίας

Η Μαριάννα Ενρίκες από την Αργεντινή έχει ανακηρυχθεί ατύπως στη χώρα της ως καλή ηρωίδα. Η ίδια αποτελεί μέλος της νέας και δυναμικής φουρνιάς των αργεντινών συγγραφέων, με πολλές γυναίκες ανάμεσα στις γραμμές τους. Η Ενρίκες όπως και αρκετοί συνάδελφοί της έχουν ως επίκεντρο της συλλογιστικής τους τη λογοτεχνία του φανταστικού και τα παράγωγά της. Η συγγραφέας δεν μένει μόνο εκεί. Μαζεύει τις επιρροές της που εκτείνονται από την παραδοσιακή γλώσσα των αυτόχθονων Γκουαρανι, στην ποίηση της Οκάμπο και της Γκαγιάρδο, μέχρι τον τρόπο του Άλαν Μουρ και του Χ.Φ. Λάβκραφτ, τη θεωρία της μαγείας, τα ντοκουμέντα της δικτατορίας, τον ερωτικό φετιχισμό, και βουτάει σε ένα σύμπαν που εκκινεί ως υβριδικό, αλλά είναι αυθεντικό μέχρι τέλους.

Το παρόν βιβλίο («Η δικιά μας πλευρά της νύχτας», μτφ. Χριστίνα Θεοδοροπούλου, Πατάκης) είναι ένα ογκώδες μυθιστόρημα που περπατά πάνω στις βασικές αρχές της λογοτεχνίας τρόμου. Όμως και... όχι ακριβώς. Γιατί η γραφή της Ενρίκες είναι πάντοτε διαφεύγουσα, με ισχυρό ένστικτο του υπαινιγμού μέσα στην απλότητα της. Μπροστά στον αναγνώστη ανοίγεται μια τελετή. Η οποία έχει ως κύριο άξονα την σχέση ενός πατέρα - μέντιουμ και του γιου του. Οι

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ

δυνάμεις του Σκότους περιτρέχουν τις σελίδες και η επίκλησή του γίνεται από το «Τάγμα», μια ισχυρή μυστική οργάνωση πλουσιών που στόχο έχει να διαπράξει Υβρι, δηλαδή να υπερισχύσει του θανάτου. Εκείνο που νοησιολογικά απασχολεί την Ενρίκες είναι η αποκάλυψη του «άγνωστου κακού», που έλαβε χώρα στην Αργεντινή κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και είχε ως αποτέλεσμα χιλιάδες αγνοούμενους πολίτες. Ένα μυθιστόρημα που θα σοκάρει τους αμήπτους.

Εδώ και αρκετά χρόνια η Αργεντινή είχε γίνει συνώνυμο της χρεοκοπίας καθώς και θεωρητικό «πείραμα» επιστημόνων που ερίζουν για τη σωτηρία της. Τώρα ποια είναι η τρέχουσα κατάσταση στη χώρα και τι σας απασχολεί πιο πολύ;

Πράγματι η Αργεντινή έχει υπάρξει και ως πειραματικός σωλήνας για πολλούς τόσο εντός όσο και εκτός. Αυτή την περίοδο ο οικονομική

κατάσταση της χώρας παραμένει άσχημη. Η περιπλοκότητά της φαίνεται να μην έχει τέλος. Θα τολμήσω να πω ότι αυτή η παθολογία αποτελεί κι έναν τρόπο ελέγχου της ψυχολογίας των μαζών. Με γνώμονα ότι ο πολίτης καλείται να επιβιώσει συνεχώς κάτω από παράξενες συνθήκες. Ο νέος πρόεδρος Χαβιέρ Μιλέι είναι δεξιών φρονημάτων, εξάλλος, εκκεντρικός και με μεσσιανικές πλυνές πιστεύω. Πολλοί τον ψήφισαν όχι γιατί τους άρεσε προσωπικά, αλλά πίστεψαν πως με εκείνον κάπως θα συμβεί μια ριζοσπαστική αλλαγή στην Αργεντινή, με ό,τι αυτό σημαίνει. Νομίζω ότι ο νέος πρόεδρος θα κάνει την κατάσταση ακόμα χειρότερη. Όμως χρειάζεται να αναρωτηθούμε γιατί ψηφίζονται μαζικά αυτά τα πρόσωπα ή οι πολιτικοί συνδυασμοί. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες κατά τη γνώμη μου. Ο πρώτος είναι πως οι μείνστριμ (συστημικοί) πολιτικοί δεν έχουν διορθώσει ή ανακουφίσει τις άμεσες ανάγκες των πολιτών. Το κενό είναι μεγάλο. Πολλοί, όσο απομακρυνόμαστε από τις φορτισμένες δεκαετίες του '70 και του '80 για παράδειγμα, δεν ενδιαφέρονται να ακολουθήσουν σώνει και καλά κάποιο ιδεολόγημα. Όταν έρθει ένας πολιτικός ή ένα κόμμα που μπορεί να υποσχεθεί πειστικά δουλειές πιο σταθερές, χρήματα, καλύτερη εκπαίδευση, υγεία κλπ., δεν ενδιαφέρει αν είναι δεξιά, αριστερό

ή κεντρώο. Στη Δύση η πολιτική τείνει στο να γίνει σχεδόν αποκλειστικά ένα μανάτζμεντ διαχείρισης κοινωνικοοικονομικών πεδίων. Και πολύς κόσμος αισθάνεται αποκλεισμένος. Στον αντίποδα για παράδειγμα η Αριστερά προωθεί αποκλειστικά την ατζέντα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σεβαστό. Όμως σε γενικές γραμμές και οι γυναίκες έχουν αποκτήσει ισχυρότερη θέση στις κοινωνίες και πολλά άλλα. Δεν είμαστε σίγουρα στο '50. Όταν η Αριστερά επιμένει με θεωρητικά εργαλεία περασμένου αιώνα, ο άλλος απαντά δεν καταλαβαίνω αυτά που λες, δουλειά θέλω και πώς μπορείς να το πραγματοποιήσεις αυτό. Παρατηρείται το σπρώξιμο μιας ατζέντας που ο κόσμος δεν αναγνωρίζει και δημιουργεί άμεσες αντισυμπεριώσεις. Κι εδώ υπάρχει πρόβλημα στις προοδευτικές δυνάμεις, που δεν θέλουν να παραδεχτούν. Γι' αυτό θα υπάρχουν Μιλέι, που άκουσον άκουσον φαντάζουν «πραγματοστές». Πρέπει να ξανακοιτάξουμε την κατάσταση από την αρχή και γρήγορα. Οι συστημικοί πολιτικοί δεν κατανοούν ακόμα ότι πολλοί άνθρωποι κάτω των σαράντα ετών δεν ενδιαφέρονται για τα υπάρχοντα μίντια. Και όταν πάνε να κάνουν τικ-τοκ, γίνονται απλά

→ ΣΥΝΕΧΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

→ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

ρεζίλι. Οι ακραίοι λαϊκιστές ξέρουν πολύ καλά πώς να φτιάχνουν περιεχόμενο στο τούιτερ ή στο ίνστα κ.λπ., διότι μέσα από εκεί ανέρχονται αποκλειστικά. Υπάρχουν μεγάλα θέματα ανοικτά και δεν ξέρω πώς θα επιλυθούν.

Η Αργεντινή είναι μεγάλη σχολή στη λογοτεχνία του φανταστικού, στον σουρεαλισμό και στην κατασκευή παράξενων κόσμων. Πολλοί μεγάλοι συγγραφείς της χώρας σας κατά το παρελθόν κοιτούσαν στο εξωτερικό για τις επιρροές τους. Εσείς από την άλλη πλευρά σκάβετε στις ποικίλες παραδόσεις του τόπου σας. Η μακάβρια ατμόσφαιρα των μυθιστορημάτων σας μοιάζει σαν να βγαίνει από την αργεντινή γη. Πώς φτάσατε εκεί.

Γενικά η παράδοση της Αργεντινής είναι μεικτή. Έχουμε επηρεαστεί από την ξένη λογοτεχνία γιατί είμαστε μια χώρα μεταναστών, όπου δεν υπάρχει μια κυρίαρχη κουλτούρα όπως στις ΗΠΑ. Επίσης η προφορική παράδοση της χώρας, οι αρχαίες τελετές, οι ιδιαίτερες της γλώσσας, με τραβούσαν από μικρή ηλικία. Το μακάβριο είναι μέρος της κουλτούρας της ακατονομούσας επαρχίας της Αργεντινής. Όπου για να επιζήσεις σε έναν τόπο σκληρών αντιθέσεων, έπρεπε να επικαλεστείς θεούς και δαίμονες στην κυριολεξία. Αναζητώ πάντα την αυθεντικότητα. Δεν έβλεπα ποτέ το έργο μου σαν μεταμοντέρνο κολάζ. Βουτάω στην παράδοση και εξέρχομαι από αυτήν, για να μη με ορίζει εθνογραφικά. Νεαρή για παράδειγμα διάβαζε συνέχεια για τους Γκουαράνι και τις μυθολογίες του αργεντινικού βορρά. Αυτά τα βιβλία για μένα ήταν το ίδιο σημαντικό με αυτά του Ρέι Μπράντντρερι. Δεν έχω σπουδάσει λογοτεχνία, και για μένα οι αφηγήσεις είναι γη και αέρας. Δημιουργούν σταυροδρόμια. Όπως για παράδειγμα οι ιστορίες του Μάνουελ Πούιγκ (για τη γενιά μου ήταν μεγάλη επιρροή) όπου ανακάλυψε τα b-movies, την εκκεντρικότητα, το μελόδραμα, την παλι κουλτούρα. Έτσι μπορώ να πω ένα μεγάλο ναι στην παράδοση, αλλά και στις επιδράσεις της «φτηνής» λογοτεχνίας.

Έχετε πει σε συνεντεύξεις ότι μεγαλώσατε σε έναν κόσμο σκιών, όπου ο θάνατος και οι εξαφανίσεις υπήρχαν ολόγυρα. Μίλατε για τις επιπτώσεις της δικτατορίας; Πώς αυτές σας επηρέασαν;

Πιστεύω ότι είναι συνδεδεμένο με την παιδική μου ηλικία. Εκείνο που νόμιζα ότι ήταν το «κανονικό», ήταν επί της ουσίας παράξενο. Από τους γονείς μου να πηγαίνουν στην αστυνομία να ζητούν άδεια να κάνουν ένα πάρτι, μέχρι την εξαφάνιση του πατέρα μου. Άκουγα γύρω μου δύο λέξεις: τον πήραν, και σκεφτόμουν ποιοι και γιατί. Μέσα μου αναπτυσσόταν ο μεγάλος φόβος της εγκατάλειψης. Μας έδειξαν βίντεο πώς θα εντοπισούμε έναν κομμουνιστή κ.λπ. Ήταν τα πρώτα χρόνια της δικτατορίας και αυτά ήταν ο «κανονικότητα». Ξαφνικά όλα σταμάτησαν να είναι «κανονικότητα». Ηρθε η δημοκρατία κι εγώ άρχισα να βάζω ψήγματα πληροφοριών στις ρωγμές που με απασχολούσαν χρόνια. Θα μου πείτε αυτά είναι τραύματα που τα κατανοεί ο καθένας; Όχι, απαντώ για να μην αιθεροβατούμε. Όμως αν κάνεις τέχνη αυτές οι πρώτες συνειδητοποιήσεις του κόσμου σε σφραγίζουν. Τουλάχιστον εμένα.

Αναφέρατε λοιπόν σε αυτό το «άγνωστο κακό». Γιατί πιστεύετε ότι είκατε τόσες εξαφανίσεις στην Αργεντινή;

Το ερώτημά σας με απασχολεί χρόνια. Πιστεύω ότι είναι η αρχιτεκτονική του αγνού τρόμου. Που αγγίζει το υπερφυσικό, αλλά δεν είναι ακριβώς.

Η Μαριάννα Ενρίκες (1973-) είναι αργεντινή δημοσιογράφος, μυθιστοριογράφος και διηγηματογράφος. Ανήκει στην ομάδα συγγραφέων που είναι γνωστή ως «το νέο αργεντινό αφήγημα» και οι ιστορίες της ανήκουν στα είδη του τρόμου και του γοτθικού

Για παράδειγμα όχι μόνο η δικτατορία, αλλά πολλές μεξικανικές συμμορίες ειδικεύονται στην εξαφάνιση των πτωμάτων. Και αυτό ανάγεται στη λατινοαμερικανική παράδοση, ξέρετε. Διότι είναι πολύ πιο μοχθηρή υπόθεση ψυχολογικά η απόκριση, παρά η εμφάνιση του νεκρού ή του εκτελεσμένου. Παίρνεις τον νεκρό από τη δημόσια θέα και τον κάνεις φάντασμα. Αυτό είναι πολύ πιο αποτελεσματικό όσον αφορά τη

Είπε

Είναι πολύ πιο μοχθηρή υπόθεση ψυχολογικά η απόκριση, παρά η εμφάνιση του νεκρού ή του εκτελεσμένου. Παίρνεις τον νεκρό από τη δημόσια θέα και τον κάνεις φάντασμα. Αυτό είναι πολύ πιο αποτελεσματικό όσον αφορά τη διάρκεια πάνω στον συλλογικό τρόπο

διάρκεια πάνω στον συλλογικό τρόπο. Ενέχει την πρακτικότητα του κακού. Με τη μόνιμη εξαφάνιση, ο άλλος είναι σαν να μην υπήρξε ποτέ. Το σημαντικό είναι πως στην Αργεντινή και αλλού κανείς απ' όσους εμπλέκονταν πρακτικά δεν έσπασε τον όρκο της σιωπής. Εδώ και η Μαφία σπάει κάποτε, αυτοί όχι. Υπήρξε απόθνηξη της οποίας παραδοχίς.

Η δομή του φόβου έχει πρωταρχικό ρόλο στα έργα σας. Πείτε μας πώς το σκέφτεστε.

Να σημειώσω εδώ ότι ο φόβος δεν σταμάτησε με το τέλος της χούντας. Αυτό σε κάνει νευρωτικό το λιγότερο. Ο πολίτης της Αργεντινής να βρισκείται καθημερινά στην τσίτα για το πότε θα ξεσπάσει η επόμενη κρίση. Γιατί ο φόβος είναι άμεσα συνδεδεμένος με το τι κάνω μετά, το άγχος της ύπαρξης. Είναι λοιπόν ένα συναίσθημα που θέλω να εξερευνήσω τόσο στο κοινωνικό πεδίο όσο και στο κομμάτι της ψυχικής νόσου. Διότι στην Αργεντινή αν δεν έχεις στρες, δεν έχεις τι να κάνεις στην καθημερινότητά σου. Είσαι σαν ούφο. Μετά έρχεται η λογοτεχνική παράδοση. Η λογοτεχνία του τρόμου. Με ενδιαφέρει ο τρόπος που συνδιαλέγονται οι συγγραφείς του με το σκοτάδι. Το εσωτερικό, το κοινωνικό κ.λπ. Έτσι ο φόβος απλώνεται στη γραφή μου σαν μια μορφή προσωπικής εξερεύνησης.

Αυτή η προσωπική εξερεύνηση πώς διακείται στο μυθιστόρημά σας;

Πρώτα απ' όλα ήθελα να κάνω ένα μεγάλο μυθιστόρημα τρόπον, που θα πατάει στις αρχές του είδους. Ήξερα ότι θα το αναπτύξω σε τέσσερα μέρη, όπου το καθένα θα έχει διαφορετικό ύφος.

Έτσι το πρώτο μέρος έχει επιδράσεις από τα μυθιστορήματα δρόμου του Κόρμακ ΜακΚάρθι χωρίς το μεταποκαλυπτικό τέλος, μετά περνάω σε μια α λα Λάβκραφτ φαντασία, αργότερα βουτάω σε μια α λα Στίβεν Γκινγκ παιδικότητα που τελειώνει με το πέρασμα σε άλλη πραγματικότητα και τελειώνει με έναν σκληρό αγγλικού τύπου τρόπο δεκαετίας '60 όπου η μαγεία και ο ερωτισμός μπλέκονται (όπως στην περίπτωση σειρά ταινιών της «Hammer»). Αυτά αφορούν το λογοτεχνικό μου φόντο και υποβάθρο. Η ιστορία αυτή καθεαυτή είχε για μένα δύο γωνίες προβολής: η πρώτη περιλαμβάνει την πλοκή, το «Τάγμα», τους πλούσιους που θέλουν να ζήσουν για πάντα, την ισχύ, τον Θεό. Όσον αφορά το Σκοτάδι κατέληξα ότι δεν έχει σχήμα, μοιάζει με σκοτεινό στόμα και η δεύτερη περιλαμβάνει τη σχέση πατέρα - γιου και την ιδέα του τι κληρονομείς και πώς να ξεφύγεις από τον γεννήτορα. Μια σχέση κοντινή και βάνουσα.

Αυτή η σχέση πυροδότησε και τη συγγραφή του μυθιστορημάτος;

Γενικά, ναι. Για πολύ καιρό είχα στον νου μου τους χαρακτήρες του μοναχικού πατέρα και του γιου του. Ήθελα να αναπτύξω την ιδέα της διαγενεακής μεταφοράς πραγμάτων επώδυνων και δύσταντων παράλληλα. Ένας αρχέγονος δεσμός που είναι συνδεδεμένος με τον κόσμο των αντρών. Είχα αυτή την έμμονη ιδέα ενός άντρα - πατέρα που δεν είναι ένας συμβατικός τύπος ο οποίος πεθαίνει και κρατά τα κλειδιά μιας παράξενης ύπαρξης. Πώς αυτό τελικά δουλεύει. Ακόμα είχα μεγάλη περιέργεια να αναπτύξω αυτή τη σχέση και το πώς η μηνίμη προβάλλεται στο μέλλον. Η πυροδότηση δεν ήρθε από εξωτερικούς παράγοντες, αλλά ζούσε μέσα μου για πολύ καιρό. Ο πατέρας για παράδειγμα έχει επιδράσεις από τον Χίθκλιφ και τα αγαπημένα μου «Ανεμοδαρμένα ύψη». Ρομαντικός, μεγαλύτερος από τη ζωή, ελκυστικός, απίστευτα σκληρός και παράλληλα διαλυμένος όχι μόνο ψυχολογικά αλλά και σωματικά. Ήθελα εδώ να εξερευνήσω τη σωματικότητά του.

Mariana Enriquez
Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΠΑΕΥΡΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Μπφ. Χριστίνα Θεοδωροπούλου, εκδ. Πατάκη, 2024, σελ. 800
Τιμή 27 ευρώ

Είναι ισχυρός και παράλληλα δεν είναι. Γράφω συχνά για ήρωες που είναι ασθενείς. Γι' αυτή την αίσθηση της ανημπόριας. Ο γιος ήθελα να είναι κακοποιημένος ψυχολογικά. Αντιτίθεται ως έναν βαθμό στη νόρμα της σύγχρονης λογοτεχνίας που θέλει όλα τα τραύματα να έχουν σεξουαλική αφετηρία, για να επιβάλλουν το σοκ στον αναγνώστη. Αρκούν μερικές λέξεις ή μια συμπεριφορά για να τραυματιστεί ένα παιδί. Όμως στο βιβλίο δεν ήθελα βερμπάλισμό. Η ελλειπτικότητα ήταν ο σκοπός μου. Λατρεύω τη λεπτομέρεια. Η μητέρα μου ήταν χειρουργός και με επηρέασε στη γραφή.

Κυρίαρχο ρόλο στο βιβλίο σας παίζει το «Τάγμα». Ένα δαιμονικό Τάγμα Αργεντινών και Αγγλών που εξεσκει σκοτεινή μαγεία. Ποιος ο σκοπός τους;

Το «Τάγμα» προκαλεί την Υβρι. Πηγαίνει μέχρι τέλους εναντίον της Φύσης. Ο απώτερος σκοπός τους είναι η κατάκτηση της αιώνιας ζωής. Αυτού του τύπου η κυριαρχία έρχεται και μέσα από τα βασανιστήρια των άλλων. Θυσιάζουν ανθρώπους κι αυτό το κάνουν για αιώνες. Το «Τάγμα» αναζητά την απόλυτη ισχύ, όχι το χρήμα. Δεν τους ενδιαφέρει ο περαιτέρω πλουτισμός. Η Βρετανική Αυτοκρατορία έκανε το ίδιο. Οι τεράστιες εταιρείες που δεν δίνουν τίς στους εξαθλιωμένους εργάτες τους και κερδίζουν διακεταυμρία κάνουν το ίδιο. Όλα έχουν να κάνουν με τον έλεγχο. Δηλαδή αυτή κατάσταση της ύστατης εκμετάλλευσης να κρατηθεί για πάντα. Οι σκοτεινές δυνάμεις έρχονται για να ενισχύσουν αυτό τον σκοπό. Διότι δεν είναι ένας στόχος που θέλουν να τον μοιραστούν. Η Δύναμη είναι κάτι που το θέλει το «Τάγμα» για λογαριασμό της. Μια μεσσιανική ιδέα της διατήρησης της τωρινής προνομίας.

Ποια είναι η φύση του Σκοταδίου που αναφέρετε πολλές φορές;

Πρώτον, δεν έχει σχήμα. Μετά, χρειάζεται πόνος για να προχωρήσει. Το Κακό έχει πολλούς τρόπους να εμφανίζεται. Τις περισσότερες φορές πιστεύεις ότι λέει την αλήθεια. Σου δίνει την αίσθηση του άτροτου. Και την ίδια στιγμή η φύση του είναι μια μπαναλιτέ. Δηλαδή δεν έχει κάποια παραπάνω εξήγηση που του επιβάλλουμε εμείς οι «λογικοί». Για παράδειγμα ρωτάμε: Μα γιατί το τάδε καθεστώς σκοτώνει τόσους ανθρώπους; Γιατί μπορεί κι έχει την ευχέρεια είναι η απάντηση. Ο αμοραλισμός είναι δομικό συστατικό τέτοιων συστημάτων.

Μεγαλώσατε σε ένα καθολικό σχολείο, αυτό επηρέασε την πορεία σας;

Θα έλεγα πολύ. Η οικογένειά μου ήταν αγνωστικιστές ως επί το πλείστον. Όμως με έστειλαν σε καθολικό σχολείο για καλύτερη εκπαίδευση. Η δημόσια παιδεία εκείνη την εποχή ήταν όλη υπό τον έλεγχο της δικτατορίας. Το πρώτο πράγμα που έλαβα ήταν η πειθαρχία, που με βοήθησε στη συγγραφή και κατόπιν οι ιστορίες που άκουγα. Όλες οι θρησκευτικές ιστορίες των μαρτύρων με γοήτευαν. Θέριεψαν τη φαντασία μου και τη ροπή μου προς την καθαρή μυθοπλασία.

Βρίσκεστε στον αντίποδα της «αυτοβιογραφίας» με όρους σπμερνούς. Πώς απαντάτε σε αυτή την παγκόσμια τάση;

Υπάρχει μια τεράστια παρεξήγηση - και σε αυτό ρόλο παίζουν και οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι - που τι σημαίνει αυτοβιογραφία και κυρίως αυτοβιογραφικά στοιχεία. Στο μυθιστόρημά μου υπάρχουν διάσπαρτα αυτοβιογραφικά στοιχεία. Από την ατμόσφαιρα, μέχρι τις σχέσεις, μέχρι τους τόπους, τις φαντασιώσεις κ.λπ. Η ομολογία στη συγγραφή δεν περιορίζεται σε ένα πάθημα της ζωής σου. Είναι μια μείξη όλων των δημιουργικών σου στοιχείων. Αυτό που λέγεται σύγχρονη αυτοβιογραφία είναι περισσότερο μια κειμενική δοκιμή ελέγχου των ψυχολογικών ζητημάτων και όχι μια ελευθερία - όσο το δυνατόν - απόδοση των κειμήλων της έμπνευσης. Διότι όταν φτιάχνεις χαρακτήρες χρειάζεται να μάθεις από αυτούς και, ξέρετε, πολλές φορές τα πράγματα εκεί ξεφεύγουν από τον στενό έλεγχο. Ξέρετε, δεν μπορούν να αναθούν όλα στο «η εμπειρία μου».

Βιβλιοδρόμο

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΟΥΛΓΕΡΙΔΗΣ